

[Strona Główna](#) > ... > [Wszczęcie Postępowania Sądowego](#) > [Systemy Prawne – Unijny I Krajowy](#) > [Krajowe Sądy Powszechne](#) > Finland

Krajowe sądy powszechne

Autor treści:

Finlandia

Finlandia

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych i sądów administracyjnych w Finlandii.

Sądy powszechne i sądy administracyjne – wprowadzenie

Fińskie sądy dzielą się na sądy powszechne, orzekające w sprawach karnych i cywilnych, sądy administracyjne, sprawujące nadzór sądowy nad aktami administracyjnymi, oraz określone sądy szczególne.

Termin „sądy powszechne” odnosi się do sądów właściwości ogólnej. Innymi słowy, sądy te są właściwe do rozpoznawania sporów prawnych, które nie wchodzą w zakres właściwości żadnego innego sądu. Fińskie sądy powszechne obejmują:

- 20 sądów rejonowych (*käräjäoikeudet/tingsrätterna*),
- 5 sądów apelacyjnych (*hovioikeudet/hovrätterna*) oraz
- Sąd Najwyższy (*korkein oikeus / högsta domstolen*).

Sądy administracyjne mają właściwość ogólną w sprawach administracyjnych (*hallinto-oikeudet/förvaltningsdomstolarna*) w Finlandii.

Dzielą się na Najwyższy Sąd Administracyjny (*korkein hallinto-oikeus / högsta förvaltningsdomstolen*) i okręgowe sądy administracyjne. W Finlandii działa sześć okręgowych sądów administracyjnych: Sąd Administracyjny w Helsinkach, Sąd Administracyjny w Hämeenlinnie, Sąd Administracyjny dla Finlandii Wschodniej, Sąd Administracyjny dla Finlandii Północnej, Sąd Administracyjny w Turku i Sąd Administracyjny w Vaasie. Ponadto na Wyspach Alandzkich działa odrębny sąd administracyjny, tj. Sąd Administracyjny dla Wysp Alandzkich.

Najwyższy Sąd Administracyjny jest sądem najwyższej instancji w sprawach administracyjnych.

Sądy rejonowe

Sądy rejonowe pełnią funkcję sądów pierwszej instancji. Orzekają one w sprawach karnych i cywilnych oraz rozstrzygają niektóre kwestie na wniosek stron – dotyczy to np. rozwodów. Obecnie w Finlandii działa 20 sądów rejonowych. Różnią się one istotnie pod względem wielkości, zarówno jeżeli chodzi o liczbę pracowników, jak i o obciążenie pracą. Rocznie sądy rejonowe rozpoznają około 550 000 spraw (80 000 spraw karnych, 420 000 spraw cywilnych i 50 000 spraw rozpoznawanych na wniosek). W sądach rejonowych pracuje łącznie około 1900 osób.

Przepisy regulujące kwestie związane z funkcjonowaniem sądów rejonowych i zarządzaniem nimi zawarto w ustawie o sądach (*käräjäoikeuslaki/tingsrättslag*, nr 673/2016) oraz w regulaminach poszczególnych sądów rejonowych. Zgodnie z przepisami tej ustawy wyższy rangą sędzia sądu pierwszej instancji pełni również funkcję dyrektora administracyjnego tego sądu.

W sądach rejonowych zasiadają również ławnicy, którzy biorą udział w orzekaniu w poważniejszych sprawach karnych oraz w sprawach dotyczących praw własności gruntów. Ławników powołują rady gminy. Ministerstwo

Sprawiedliwości zatwierdza liczbę ławników, których należy powołać w poszczególnych gminach. Ławnicy otrzymują wynagrodzenie z budżetu państwa.

Postępowanie przed sądami rejonowymi

Postępowanie cywilne przed sądem rejonowym dzieli się na dwa etapy: etap przygotowawczy i rozprawę. Etap przygotowawczy rozpoczyna się w chwili złożenia przez strony pisemnych oświadczeń. Sprawy dotyczące roszczeń bezspornych często rozstrzyga się już na tym etapie. Etap przygotowawczy ma następnie formę ustną i odbywa się przed sądem orzekającym w składzie jednoosobowym.

Jeżeli na tym etapie stronom nie uda się dojść do porozumienia, sprawę przekazuje się do rozpoznania w ramach odrębnej rozprawy. Rozprawę może poprowadzić sąd orzekający w składzie jednoosobowym albo trzyosobowym. W miarę możliwości rozprawę przeprowadza się niezwłocznie po zakończeniu etapu przygotowawczego.

W sprawach karnych skład sędziowski zależy od powagi przestępstwa. Sprawy o mniej poważne przestępstwa może rozpoznać sąd orzekający w składzie jednoosobowym, natomiast sprawy o poważniejsze przestępstwa rozpoznaje zazwyczaj sąd w składzie jednego sędziego i dwóch ławników lub w składzie trzech sędziów.

Postępowanie karne przeprowadza się zgodnie z tymi samymi zasadami, które stosuje się w odniesieniu do postępowania cywilnego. Postępowanie w sprawie karnej również może rozpocząć się od etapu wstępnego. Sąd może zwrócić się do oskarżonego o przedstawienie jego stanowiska w sprawie przed przeprowadzeniem rozprawy głównej. Postępowanie jest ustne, a sąd wydaje wyrok na podstawie okoliczności faktycznych i dowodów przedstawionych przez strony. Wszystkie dowody przeprowadza się w toku rozprawy głównej. Również w sprawach karnych rozprawę główną przeprowadza się w miarę możliwości niezwłocznie po zakończeniu etapu przygotowawczego. Skład orzekający nie może zostać zmieniony w toku rozprawy głównej. Niektóre sprawy karne sąd może rozpoznać - na warunkach przewidzianych w obowiązujących przepisach - w ramach procedury pisemnej, bez konieczności przeprowadzenia rozprawy głównej.

Jeżeli sąd nie jest w stanie osiągnąć konsensusu w kwestii wyroku, przeprowadza się głosowanie; każdy członek składu orzekającego dysponuje jednym głosem. W przypadku uzyskania równej liczby głosów w sprawie cywilnej wybiera się rozwiązanie preferowane przez sędziego; w sprawach karnych wybiera się rozwiązanie przewidujące łagodniejszy wymiar kary.

Wyrok składa się z sentencji i uzasadnienia. W większości przypadków wyrok ogłasza się na zakończenie rozprawy. W złożonych lub skomplikowanych sprawach sąd może jednak wydać wyrok najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od daty rozprawy. W takiej sytuacji strony mogą otrzymać odpis wyroku w sekretariacie sądu.

Sądy apelacyjne

W Finlandii działa pięć [sądów apelacyjnych](#): Sąd Apelacyjny w Helsinkach, Sąd Apelacyjny dla Finlandii Wschodniej (w Kuopio), Sąd Apelacyjny w Rovaniemi, Sąd Apelacyjny w Vaasie i Sąd Apelacyjny w Turku.

W drugiej instancji sądy apelacyjne rozpoznają apelacje od wyroków sądów rejonowych i zażalenia na postanowienia tych sądów. W niektórych przypadkach sądy apelacyjne mogą również pełnić funkcję sądów pierwszej instancji. Sądy te rozpoznają na przykład sprawy o przestępstwa urzędnicze popełniane przez sędziów lub wyższych urzędników publicznych sądów administracyjnych, których siedziba znajduje się w okręgu danego sądu apelacyjnego.

Każdy sąd apelacyjny jest również odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem sądów rejonowych, których siedziba znajduje się w jego okręgu, a także za określone kwestie związane z administracją sądową, takie jak sporządzanie opinii na temat kandydatów do powołania na urząd sędziego sądu rejonowego lub sądu apelacyjnego dla rady ds. powołań na urząd sędziego. Sąd apelacyjny wydaje tę opinię w składzie przewidzianym w obowiązujących przepisach. Prezes sądu apelacyjnego jest odpowiedzialny za działalność sądu i jego sprawne funkcjonowanie.

Sąd apelacyjny dzieli się na wydziały. W skład wydziału wchodzi przewodniczący wydziału i inni sędziowie. Sprawy rozpoznaje zazwyczaj trzyosobowy skład sędziowski.

Postępowanie przed sądami apelacyjnymi

W określonych sprawach karnych i cywilnych skarżący musi uzyskać zgodę sądu apelacyjnego na wniesienie apelacji. Kwestie związane z udzielaniem zgody na wniesienie apelacji uregulowano w obowiązujących przepisach. Sąd rozpoznaje sprawę w ramach procedury pisemnej lub w toku ustnej rozprawy.

Sąd Najwyższy

[Sąd Najwyższy](#) jest najwyższą instancją odwoławczą w Finlandii. Dzieli się on na izby, w których obowiązuje kworum pięciu członków składu sędziowskiego.

Aby wnieść sprawę do Sądu Najwyższego, strona musi wystąpić o zgodę na zaskarżenie wyroku sądu. Sąd Najwyższy bada otrzymany wniosek i rozstrzyga, czy w danym przypadku należy udzielić zgody na zaskarżenie wyroku. Stosowną decyzję podejmuje dwu- lub trzyosobowy skład sędziowski. Zgody na wniesienie środka zaskarżenia można udzielić wyłącznie na warunkach określonych w obowiązujących przepisach.

Od 1980 r. Sąd Najwyższy ma prawo do ustanawiania precedensów. W praktyce oznacza to, że orzeczenie Sądu Najwyższego tworzy zasadę prawną, której inne sądy są obowiązane przestrzegać przy orzekaniu w podobnych sprawach. Uzyskanie zgody na zaskarżenie wyroku nie jest konieczne, jeżeli sąd apelacyjny pełnił w danej sprawie funkcję sądu pierwszej instancji.

Działalnością Sądu Najwyższego kieruje jego prezes. Pozostałymi członkami sądu są sędziowie Sądu Najwyższego (oikeusneuvos/justitieråd). Funkcję sprawozdawców mogą pełnić sekretarz generalny, referendarz, starszy sekretarz sądowy lub sekretarz sądowy.

Poza rozstrzyganiem kwestii prawoprocesowych Sąd Najwyższy odpowiada za delegowanie sędziów sądów powszechnych na stanowiska na czas określony przekraczający okres jednego roku. Sąd Najwyższy opiniuje również projekty ustaw i wnioski o ułaskawienie przedkładane Prezydentowi Republiki.

Postępowania przed Sądem Najwyższym przeprowadza się zazwyczaj w formie pisemnej, ale w stosownych przypadkach można również zwołać rozprawę.

Sądy mające właściwość ogólną w sprawach administracyjnych

Sądy administracyjne

W konstytucji Finlandii ustanowiono wymóg ścisłego przestrzegania prawa we wszelkich przejawach aktywności publicznej. Osoba fizyczna lub prawna, która uzna, że decyzja organu państwowego lub organu samorządu terytorialnego w sprawie, która jej dotyczy, jest niezgodna z obowiązującymi przepisami, ma co do zasady prawo do jej zaskarżenia.

Podejmując jakąkolwiek decyzję, organ jest zobowiązany udzielić informacji na temat sposobu, w jaki można zaskarżyć daną decyzję, i organu, do którego należy skierować stosowny środek zaskarżenia. W wielu przypadkach skarżący może w pierwszej kolejności wystąpić do właściwego organu administracji o sprostowanie decyzji, a jeżeli działanie to nie przyniesie pożądanego skutku, skarżący może wnieść skargę do [sądu administracyjnego](#). Granice okręgów sądowych sądów administracyjnych wytyczono na podstawie fińskich regionów, co oznacza, że jeden okręg obejmuje jeden region lub kilka regionów.

Po wniesieniu skargi przez skarżącego sąd administracyjny bada, czy decyzja wydana przez organ jest zgodna z prawem. Jeżeli skarżący nie jest zadowolony z orzeczenia sądu administracyjnego, w większości przypadków może zaskarżyć je do Najwyższego Sądu Administracyjnego lub przynajmniej zwrócić się do Najwyższego Sądu Administracyjnego o udzielenie mu zgody na zaskarżenie orzeczenia.

Przepisy dotyczące sądów administracyjnych zawarto w ustawie o sądach administracyjnych (hallinto-oikeuslaki/lag om förvaltningsdomstolarna, nr 430/1999), dekretem rządowym dotyczącym właściwości sądów administracyjnych (valtioneuvoston asetus hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä/statsrådets förordning om förvaltningsdomstolarnas domkretsar, nr 865/2016) oraz w różnego rodzaju regulaminach. Przepisy procesowe mające zastosowanie do sądów administracyjnych zawarto w ustawie o postępowaniu przed sądami

administracyjnymi (hallintolainkäyttölaki/förvaltningsprocesslag, nr 586/1996).

Do sądów administracyjnych wnosi się około 20 000 skarg rocznie. Większość z wnoszonych spraw stanowią skargi, ale sądy administracyjne rozpoznają również spory administracyjne i zajmują się przedłożonymi im decyzjami wydanymi przez organy niższego stopnia, które wymagają zatwierdzenia przez sądy administracyjne (*alistusasioita*). Klasyfikacja stosowana w repertoriach sądowych przewiduje 300 różnych kategorii spraw, co wskazuje na szeroki zakres tematyczny spraw rozpoznawanych przez sądy administracyjne. Sądy administracyjne mają status sądów okręgowych o właściwości ogólnej i co do zasady rozpoznają wszystkie sprawy z zakresu prawa administracyjnego. Niektóre sprawy należą jednak do właściwości wyłącznej jednego z poniższych sądów administracyjnych:

- Sąd Administracyjny w Helsinkach ma właściwość wyłączną do rozpoznawania spraw związanych z podatkiem od wartości dodanej i należnościami celnymi;
- Sąd Administracyjny w Vaasie ma właściwość wyłączną do rozpoznawania spraw związanych z zezwoleniami i nakazami na podstawie ustawy o wodzie i ustawy o ochronie środowiska;
- Sąd Administracyjny w Hämeenlinnie rozpoznaje skargi dotyczące dopłat rolniczych, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich i wsparcia strukturalnego w rolnictwie;
- Sąd Administracyjny dla Finlandii Północnej rozpoznaje skargi dotyczące dopłat do hodowli reniferów i naturalnych środków utrzymania, a także skargi w niektórych sprawach rozpoznawanych na podstawie ustawy o plemienu Skoltów (kolttalaki/skoltlag, nr 253/1995).

W skład sądu administracyjnego wchodzi prezes oraz sędziowie sądu administracyjnego. Prezes sądu zarządza pracami sądu i odpowiada za jego sprawne funkcjonowanie. Sądy administracyjne mogą dzielić się na wydziały. Na czele wydziału stoi posiadający odpowiednie kompetencje sędzia powołany na przewodniczącego wydziału. Oprócz sędziów sądu administracyjnego personel sądu obejmuje również referendarzy i urzędników sądowych. Łączna liczba pracowników sądów administracyjnych wynosi około 550.

Skład orzekający sądów administracyjnych

Sądy administracyjne są organami kolegialnymi, w których co do zasady obowiązuje kworum trzech członków składu sędziowskiego. W skład sądu administracyjnego wchodzi prezes oraz sędziowie sądu administracyjnego. W niektórych sprawach, takich jak sprawy dotyczące zdrowia psychicznego lub objęcie dziecka pieczą, w rozpoznawaniu i rozstrzyganiu sprawy bierze udział dodatkowo ekspert pomocniczy (*sivutoiminen asiantuntijajäsen*). Sprawy związane z ustawą o ochronie środowiska oraz z ustawą o wodzie sąd rozpoznaje w składzie obejmującym sędziów zawodowych oraz ekspertów albo w dziedzinie nauk przyrodniczych, albo w dziedzinie inżynierii. Sprawy takie rozpoznaje co do zasady czteroosobowy skład orzekający.

W przypadku niektórych mniej skomplikowanych skarg sądy administracyjne mogą orzekać w mniej liczonym składzie, pod warunkiem że nie zagraża to ochronie prawnej stron.

Niektóre wymienione w przepisach skargi sąd może rozpoznawać w dwuosobowym składzie, jeżeli sprawa nie jest skomplikowana i nie wymaga dokonania wykładni prawa. Wspomniane sprawy obejmują niektóre skargi związane z podatkiem dochodowym, podatkiem od nieruchomości, podatkiem od środków transportowych i pozwoleńiami na budowę. Jeżeli członkowie dwuosobowego składu orzekającego nie mogą osiągnąć konsensusu w sprawie rozstrzygnięcia, sprawę rozstrzyga zwykły trzyosobowy skład orzekający. Jednoosobowy skład orzekający może na przykład rozpoznawać skargi związane z biletami parkingowymi, opłatami za odholowanie pojazdu, prawem jazdy i mandatami otrzymanymi w środkach transportu publicznego. Jednoosobowy skład orzekający może również orzekać w sprawie wszelkich tymczasowych zakazów egzekucji oraz zakazać przeprowadzenia egzekucji należności podatkowych lub opłat bądź ją zawiesić.

Postępowanie przed sądami administracyjnymi

Postępowania przed sądami administracyjnymi mają co do zasady charakter pisemny, jednak w ostatnich latach coraz powszechniejsze stały się rozprawy i oględziny. Liczba przeprowadzanych rozpraw wzrosła w szczególności w przypadku spraw dotyczących ochrony małoletnich lub cudzoziemców.

Co do zasady skarga lub wniosek powinny zawierać osnowę oraz uzasadnienie. Zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej sąd administracyjny odpowiada jednak z urzędu za zapewnienie właściwego rozstrzygnięcia sprawy.

Zgodnie z ustawą o postępowaniu przed sądami administracyjnymi sąd administracyjny rozpoznaje sprawę w sposób zapewniający bezstronność i sprawiedliwość postępowania oraz odpowiedni do rodzaju sprawy.

Sądy administracyjne rozpoznają sprawy w kolejności wpłynięcia skarg/wniosek. Niektóre sprawy sąd rozpoznaje jednak bezzwłocznie. Po wszczęciu postępowania przez sąd administracyjny referendarz przygotowuje akta sprawy. W sądach administracyjnych referendarzami są sekretarze sądowi i notariusze, a czasami również sędziowie sądów administracyjnych. Referendarz odpowiada za pozyskanie wszelkich niezbędnych opinii lub sprawozdań od właściwych organów, a także za przesłuchanie stron.

Po wszczęciu postępowania bada on dopuszczalność skargi/wniosku, a w przypadku skarg – zwraca się do organu, który wydał zaskarżoną decyzję, o opinię oraz wszelkie stosowne dokumenty. Następnie przeprowadza przesłuchanie skarżącego oraz innych zainteresowanych stron.

Kolejnym krokiem jest sporządzenie przez referendarza projektu orzeczenia w rozpoznawanej sprawie. Sędziowie zapoznają się z aktami oraz z projektem orzeczenia, po czym wydają orzeczenie w sprawie na posiedzeniu sądu administracyjnego.

Sąd administracyjny analizuje wszystkie okoliczności sprawy i decyduje o tym, które z nich są istotne dla wydania orzeczenia. Jeżeli członkowie składu orzekającego nie osiągną porozumienia, przeprowadza się głosowanie. Referendarz ma prawo do zgłoszenia zdania odrębnego w sprawie. Po zakończeniu posiedzenia wciąż istnieje możliwość zmiany uzasadnienia orzeczenia, a po jego podpisaniu orzeczenie doręcza się stronom.

Najwyższy Sąd Administracyjny (Korkein hallinto-oikeus/Högsta förvaltningsdomstolen)

[Najwyższy Sąd Administracyjny](#) jest sądem najwyższej instancji w sprawach administracyjnych, który sprawuje najwyższą władzę sądowniczą w obszarze prawnoprocesowym.

Większość spraw rozpoznawanych przez Najwyższy Sąd Administracyjny stanowią środki zaskarżenia od orzeczeń innych sądów administracyjnych. W niektórych przypadkach skarżący musi w pierwszej kolejności zwrócić się do Najwyższego Sądu Administracyjnego o zezwolenie na wniesienie środka zaskarżenia.

W Finlandii przewidziano również możliwość zaskarżenia decyzji rządu lub ministerstwa, tj. organów sprawujących najwyższą władzę wykonawczą.

Najwyższy Sąd Administracyjny może również wydawać opinie i przedstawiać wnioski w kwestiach ustawodawczych. Najwyższy Sąd Administracyjny nadzoruje także praktykę orzeczniczą w obszarze swojej właściwości. Jego zadaniem jest zapewnienie, aby system sądów administracyjnych funkcjonował w sposób spójny i skuteczny. Ponadto Najwyższy Sąd Administracyjny odpowiada za delegowanie sędziów sądów administracyjnych na stanowiska na czas określony przekraczający okres jednego roku.

Nadzór nad działalnością Najwyższego Sądu Administracyjnego sprawuje jego prezes. Pozostałych członków Najwyższego Sądu Administracyjnego stanowią sędziowie. W Najwyższym Sądzie Administracyjnym zasiada około 20 sędziów. Ponadto Najwyższy Sąd Administracyjny zatrudnia około 50 referendarzy oraz odpowiednią liczbę innych pracowników. Najwyższy Sąd Administracyjny dzieli się na izby. Pracą urzędników sądowych kieruje sekretarz generalny.

Liczba środków zaskarżenia wnoszonych rocznie do Najwyższego Sądu Administracyjnego wynosi około 6000. Najwyższy Sąd Administracyjny orzeka co do zasady w pięciosobowym składzie. Gdy sąd ten odmawia udzielenia zgody na wniesienie środka zaskarżenia, może orzekać w trzysobowym składzie. W sprawach, o których mowa w ustawie o wodzie oraz ustawie o ochronie środowiska, a także w sprawach dotyczących niektórych praw własności intelektualnej, takich jak patenty, skład orzekający obejmuje sędziów zawodowych oraz dwóch ekspertów pomocniczych. Eksperti pomocniczy mają status niezależnych sędziów. Postępowania przed Najwyższym Sądzie Administracyjnym mają co do zasady charakter pisemny; liczba przeprowadzanych rocznie rozpraw i oględzin nie przekracza 10.

Prawnicze bazy danych i strony internetowe

Nazwy baz danych

[Finlex](#)

[Strona internetowa sądownictwa fińskiego](#)

Czy dostęp do strony internetowej lub bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp jest nieodpłatny.

Strona internetowa [Oikeus.fi](#) zawiera informacje na temat systemu sądowego w Finlandii. Jest to scentralizowany portal internetowy przeznaczony dla osób poszukujących informacji na temat sądów, prokuratorów, komorników sądowych, biur pomocy prawnej oraz innych podmiotów publicznych zajmujących się wymiarem sprawiedliwości w Finlandii.

Zawiera on na przykład najnowsze orzecznictwo sądów apelacyjnych i sądów administracyjnych. Bardziej szczegółowe bazy danych dotyczące Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, sądów administracyjnych i sądów szczególnych są dostępne w [portalu Finlex](#) prowadzonym przez fińskie Ministerstwo Sprawiedliwości, do którego dostęp można uzyskać nieodpłatnie.

■ Ostatnia aktualizacja: 19/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.